

Het ware verhaal van de omcirkelde A

Amedeo Bertolo & Marianne Enckell

Het teken van de omcirkelde A is zo wijdverspreid, zo bekend dat men het is gaan zien als een traditioneel anarchistisch symbool, alsof het altijd al zo is geweest.

Sommigen zeggen dat het teruggaat tot de Spaanse Burgeroorlog, toen een jonge anarchist die bekend was met de omcirkelde A dacht dat hij er een glimp van had opgevangen op de helm van iemand die aan de zijde van Durruti vocht, terwijl hij in werkelijkheid een doelwit moet hebben gezien. Sommigen geloven zelfs dat de omcirkelde A kan worden teruggevoerd tot Proudhon en zijn idee van Anarchie in Orde.

Maar in feite is het een relatief recente toevoeging aan de libertarische iconografie: de omcirkelde A werd uitgevonden in Parijs in 1964 en weer twee jaar later in Milaan. Maar waarom deze twee geboortedata en -plaatsen?

In april 1964 werd een ontwerp gepubliceerd in het bulletin "Jeunes Libertaires" als een voorstel van de J.L.-groep uit Parijs aan "de anarchistische beweging als geheel", aan al haar verschillende stromingen, groepen en organisaties. "We hebben twee basismotieven: ten eerste om onze posters en graffiti eenvoudiger en effectiever te maken, en ook om ons meer te profileren in de ogen van mensen door een teken te gebruiken dat gemeenschappelijk is voor alle verschillende manifestaties van de anarchistische beweging. Het was deels de zoektocht naar een praktische manier om de tijd die nodig was voor het schrijven tot een minimum te beperken, zodat we geen lange handtekening nodig hadden voor onze slogans, en deels de keuze voor een teken dat zo algemeen was dat het door alle anarchisten gebruikt kon worden. Het gekozen teken leek aan deze criteria te voldoen en door constante associatie met het woord "anarchist" ging het uiteindelijk het idee van anarchisme zelf vertegenwoordigen".

Het teken dat ze voorstelden was een hoofdletter A met een cirkel eromheen. Het idee kwam van Tomás Ibañez en René Darras tekende het. Wat was de inspiratie erachter? Was het het al wijdverspreide antinucleaire symbool van de CND, of iets anders?

De Alliance Ouvrière Anarchiste beweert dat ze het symbool met de omcirkelde A al gebruikte in haar interne correspondentie in de jaren 60 als een grafische aanpassing van hun acroniem AOA, maar pas in 1968 verscheen het voor het eerst in hun bulletin "L'Anarchie".

Het voorstel van deze jonge Franse libertairen in 1964 had weinig succes, afgezien van een paar gevallen van graffiti in de Parijse metro, hoewel in december van dat jaar de omcirkelde A verscheen in de titel van een artikel ondertekend door Tomás [Ibañez] in "Action Libertaire". Het netwerk van de Jeunes Libertaires (J.L.), dat aan het begin van de jaren '60 groepen in heel Frankrijk omvatte, werd zwakker - de regionale bladen kwamen niet meer uit en het Parijse blad lag van 1965 tot 1967 stil, hoewel veel "J.L." vanaf het begin in mei '68 in de frontlinie stonden.

Pas in 1966 werd het omcirkelde A-symbool opgepakt, eerst als experiment en vanaf 1968 systematisch door de groep Gioventù Libertaria di Milano, die in contact stond met de Parijse groep (beide groepen waren betrokken bij de oprichting van het Comité européen de liaison des jeunes anarchistes (CLJA)).

En zo begon het openbare leven van de omcirkelde A. De omcirkelde A verscheen voor het eerst in het openbaar in Milaan, waar hij werd gebruikt als handtekening op pamfletten en posters van jonge anarchisten en aanvankelijk werd hij geassocieerd met het antinucleaire symbool en de "appel" van de Nederlandse provo's. De omcirkelde A verspreidde zich door Italië en daarna over de hele wereld, maar in Parijs was er in mei 1968 nauwelijks een spoor van te bekennen en de eerste noemenswaardige verschijningen buiten Italië waren in 1972-73. Het was in het begin van de jaren 1970 dat de omcirkelde A werd opgepikt door jongeren over de hele wereld. Hij was zelfs zo succesvol dat als de uitvinder er een patent op had genomen, hij nu miljonair zou zijn! Wat lag er achter het snelle en verrassende succes?

Waarschijnlijk om dezelfde redenen waarom de jonge libertairen het symbool in eerste instantie voorstelden: aan de ene kant is het gemakkelijk te tekenen, net zo eenvoudig als het kruis of de ster of het hakenkruis (en eenvoudiger dan de hamer en sikkel) en aan de andere kant had een jonge en groeiende beweging graffiti ontdekt en was op zoek naar een herkenbaar middel. Zo kreeg de omcirkelde A zijn rol, zonder dat een groep of organisatie het gebruik ervan oplegde, in afwezigheid van andere internationale anarchistische tekens (of zelfs in aanwezigheid van symbolen die in onbruik waren geraakt, zoals de fakkel of het fakkel-en-boek in Italië).

Dit is dan het ware verhaal van de omcirkelde A, het kind van zowel spontaniteit als bewuste beslissing - een

typisch libertaire mix. De rest is legende.

Amedeo Bertolo (Centro Studi Libertari)

Marianne Enckell (Internationaal Centrum voor Onderzoek over Anarchisme)

nl.anarchistlibraries.net

Amedeo Bertolo & Marianne Enckell
Het ware verhaal van de omcirkelde A

indymedia.nl

De teksten en illustraties die voor deze tekst zijn gebruikt, kunnen worden geraadpleegd in het CSL/Archivio Pinelli in Milaan, Italië (www.centrostudilibertari.it), en het CIRA in Lausanne, Zwitserland (www.cira.ch).

Vertaald uit het Engels, origineel in het Italiaans.

archiviopinelli.it

a-bieb.nl